

KOOITAAL

"Vier krikkes en twee woerden zitten aan de vanderhandse kant op de sating van de kooihuispijp in de luwte van het blindscherm".

Begrijpt u hier nog iets van ?

In de woordenschat van de nederlandse taal is de eendenkooi niet meer weg te denken.

Heeft u wel eens gehoord van "De pijp uitgaan" of "Achter de schermen werken" of "Vreemde eend in de bijt"?

Dat familienamen, veldnamen, straatnamen e.d. hiervan worden afgeleid heeft u wellicht in uw omgeving kunnen zien. Maar de kooikers hebben een heel eigen woordenschat. Van deze kooitaal vindt u hier een aantal woorden nader toegelicht.

HET KOOIKERSWOORDENBOEK

Afpalingscirkel: Rustgebied rondom de eendenkooi, aangegeven door afpalingspalen. Hierbinnen mag de rust voor de eenden niet verstoord worden.

Beugels: De ronde bogen boven de vangpijp waar het net of gaas op rust. Als ze recht en plat op de schermen liggen ook wel: liggers.

Blauwgoed : Verzamelnaam voor alle andere eendensoorten dan de wilde eend; ook wel als halven of halfgoed aangeduid.

Blindscherm: Ononderbroken schermen die er voor zorgen dat de eenden de mensen er achter niet kunnen zien.

Blindgang: Het pad achter het blindscherm

Broedkorf: Gevlochten mand waar de eend in nestelt. Een veilige beschutte broedplaats.

Eendenkooi: Ook wel afgekort als Kooi, vroeger wel als Vogelkooy vermeld. Het geheel van kooibos, kooiplas, rietschermen en vangpijpen.

Eendje: vrouwtjeseend

Fouragegebieden: Ook wel gebieden waar de eenden heen vliegen om voedsel te zoeken. Ze gaan dan fourageren.

Hondegat: Poortje voor de hond (gat) in het rietscherm waar deze doorheen kan lopen.

Kortscherm: Dit zijn enige los van elkaar staande kort coulisseschermen naast de vangpijp.

Kooikeren: Het vak van kooiker beoefenen. Ook wel bekooien.

Kooiker: Degene die de eendenkooi onderhoud en de eenden vangt.

Kooikerhondje: Kooikertje, afgericht hondje dat de eenden lokt.

Kooikersgreep: Snelle manier om een eend te doden.

Kooiplas: Ook wel wed, de waterplas in het midden van de eendenkooi.

Kooipaal: Paal met afpalingsbord als markering van de afpalingscirkel. Daarbinnen is de rust wettelijk geregeld en mogen de eenden niet verstoord worden.

Kooihuisje: Dit staat meestal in de eendenkooi ergens in de rand of hoek van het kooibos. Dient voor opslag van gereedschap en voer. Ook voor eventuele overnachting van de kooiker.

Kooirecht: Zakelijk recht om eenden te mogen vangen.

Krikkie: Eendensoort, ook wel Krik. Bedoeld wordt een wintertaling.

Lepelbek: Eendensoort, ook wel Slobbek, Slobber Bedoeld wordt een slobeend.

Loergat: Kijkgaatje in het rietscherm. Dan kun je op de plas of in de vangpijp kijken.

Lokstal: Ook wel voereenden, pijpeenden, makke eenden. Dit zijn tamme eenden die dagelijks op het voer komen.

Makhok: Ook wel wenhok of kouwe. Hok (soms aansluitend op de vangpijp) voor de makke eenden.

Ril: Het schuw zijn van de wilde eenden.

Ringkooi: Eendenkooi die gebruikt wordt voor het wetenschappelijk ringonderzoek aan watervogel-soorten.

Sating: De gemaaide walkant rondom de plas (de oeverstrook).

Scherpe eind: Ook wel scherp end. Het is het fuikvormige uiteinde van een vangpijp.

Spiegel: Schuin, bijna vertikaal geplaatst net aan het einde van de vangpijp. Hier komt de wind en valt het licht door heen.

Vliegstal: Groep eenden die thuishoren op de kooi.

Vanderhandse kant: De andere kant van de vangpijp dan waar de kooiker loopt (veelal de binnenbocht).

Vangpijp: Ook wel: hutte, hudde, hoerde, keel, kèle, piep, fangpipe, vangarm, dat zijn allemaal namen voor de vangpijp.

Verkooid of afgekooid: Eenden die zich door ervaring niet meer laten vangen.

War: Oude rekeneenheid om de vangst te tellen. Een war is:

- 1 wilde eend
- 2 smienten
- 1 pijlstaart plus 1 taling
- 3 talingen
- 1,5 krakeend of pijlstaart

Winterkooi: Eendenkooi die voornamelijk trekeenden vangt die na 1 november komen.

Woerd: ook wel: waard, weeke, eark. Bedoeld wordt een mannetjes eend.

IJzen: Op de bevroren kooiplas het ijs open hakken, zodat de eenden ook in de winter open water hebben.

Zomerkooi: Deze eendenkooi vangt voornamelijk eenden uit de eigen omgeving, veelal voor 1 november.